

Дидактична гра "Економіку вивчай - заощадливим ставай"

Автор: Матусяк Олена Вікторівна

Укладач Лісова Ірина Михайлівна, вихователь-методист КЗ «ДНЗ №67 ВМР».

Лісова І.М., Коротинська Л.І., Поліщук Л.М., Матусяк О.В.

«Економіку вивчай - заощадливим ставай». Дидактична гра

Рецензенти:

Бондарчук Л.В., методист з дошкільної освіти комунальної установи «Міський методичний кабінет» Департаменту освіти Вінницької міської ради.

Баглай Л.В., завідувач комунального закладу «Дошкільний навчальний заклад №67 Вінницької міської ради»

«Економіку вивчай - заощадливим ставай» - дидактична гра розроблена з метою узагальнення та систематизації знань дітей з економіки. Додатки до гри містять наочний матеріал, казки, лічилки, варіанти гри, словник економічних термінів, поради батькам.

Дана гра розрахована для дітей старшого дошкільного віку, з якими попередньо проводилась робота з економічного виховання. Підходить для використання як в дошкільних закладах вихователями, так і вдома з батьками.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Методичний аспект дидактичної гри.....	5
Наочний матеріал.....	7
Варіанти гри.....	13
Лічилки.....	14
Казки про Ромчика-економчика.....	15
Економічний словничок.....	18
Прислів'я та приказки.....	20
Поради батькам.....	21
Список використаних джерел.....	23

ВСТУП

«Чи потрібно дошкільнику економічне виховання?» - Потрібно! Але як?

Обговорюючи цю проблему, ми говоримо лише про початки економічного виховання, які включають в себе доступні дітям знання і деякі економічно значущі якості особистості, що беруть свій початок у дитинстві: ощадливість, працьовитість, економність тощо.

На жаль, ці базові економічні якості, властиві людині-хазяїну, з кожним роком втрачали свій авторитет. Дані дослідницької роботи показують, що підлітки, як правило, оцінюють перераховані якості як негативні. На прохання експериментатора пояснити, чим викликаний такий вердикт, вони відповідали, що тільки жадібні люди, «плюшкини» все бережуть і економлять.

Багаторічний досвід роботи з дітьми дошкільного віку показує, що виховувати ощадливість, дбайливість легше на прикладі особистого «надбання». «Мое» і «наше» - різні поняття не тільки за змістом, а й за внутрішнім їх сприйманням. Ми ж тільки хочемо підкреслити, що діти по-різному ставляться до особистої та суспільної власності: особисті втрати більш болючі. Чи не тому повсякденне життя дитячого садочка дає масу прикладів того, як діти безжально псують, ламають, викидають іграшки та предмети для праці, зовсім не відчуваючи при цьому почуття провини чи занепокоєння?

Нерідко доводиться чути від дорослих, у тому числі і від педагогів: навіщо дитині берегти і економити, не такі вже й великі втрати від того що він ламає іграшки, псує папір, фарби, фломастери. Мовляв, виросте, зіткнеться з грошовими витратами, ось тоді і перестане псувати речі.

Це глибока помилка. Справа не в зламаній іграшці - з цих вчинків поступово складаються звичні форми поведінки, виробляється певний стиль життя, змінити який буде не просто.

Економічні знання потрібні всім, і діти дошкільного віку не виняток. З проблемами економіки їх зіштовхує сучасне життя. Уже в дошкільному дитинстві зі звичної ролі безтурботного споживача дитина спочатку стає свідомим споживачем, а пізніше - творцем предметів споживання. Але як познайомити малюка з основами такої складної науки на доступному йому рівні?

У дошкільному віці можна дати елементарні відомості з області економіки: навчити їх правильному відношенню до грошей, способам їх заробляння і розумному використанню; за допомогою ігор, економічних задач, кросвордів - ввести дошкільнят в складний світ речей, предметів, людських взаємин. Необхідно дати знання про взаємозв'язок між економічними і етичними категоріями: ощадливість, чесність, щедрість, гідність. Розумно витратити гроші, не купувати непотрібних речей, не заздрити придбанням однолітків.

МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ ДИДАКТИЧНОЇ ГРИ

«Економіку вивчай - заощадливим ставай»

Дидактичне завдання:

Закріпити розуміння, що всі люди мають свої потреби і працюють для їх забезпечення, створюючи речі, вирощуючи та виробляючи продукти харчування. Люди мають різні професії, тому їх сумлінна праця потрібна іншим членам суспільства. Продовжувати ознайомлювати дітей з виробництвом на фірмах, фабриках та заводах. Формувати розуміння, що для виготовлення речей люди докладають багато зусиль, тому вони є цінними. Розширити уявлення дітей про гроші, їх цінність, можливості використання (збирання, витрачання). Ввести в активний словник дітей терміни з тем «Виробництво», «Потреби», «Супермаркет», «Заощадження», «Ресурси», «Банк». Закріпити поняття «багатий», «бідний», «ощадливий», «марнотратний». Формувати поняття про можливість закінчення грошей та обмеженість можливостей придбання товарів. Дати уявлення про рекламу як засіб привернення уваги до товару, який хочуть продати. Дати елементарне уявлення про банк, його призначення та діяльність.

До складу дидактичної гри входить:

1. Фон (основа на магнітній дошці)
2. Кубик з цифрами
3. Ромчик - економчик
4. Тематичні ілюстрації - 6 шт (А-4)
5. Малюнки-схеми - 36 шт (А-5)
6. Монетки - 144 шт.
7. Візочок (кошик) для використаних карток

Ігрове завдання:

Вчити дітей дотримуватись ігрового партнерства та способів поведінки, норм та етикету спілкування у процесі гри, правильно добирати малюнки-схеми до обраної теми, зайве складати у візок.

Правила гри:

У грі можуть приймати участь до 6 дітей. За допомогою лічилки обирають дитину, яка буде кидати кубик. Учасники по черзі пояснюють і підбирають малюнки-схеми до обраної теми. Хто вірно обирає малюнок і правильно пояснює - отримує винагороду, а хто помиляється - сплачує штраф. Гра продовжується до тих пір поки всі теми не будуть використані.

Ігрові дії:

1. Вихователь за допомогою лічилки обирає першого гравця.
2. Гравець кидає кубик. Цифру яка випала, вихователь знімає та прикріплює до відповідної тематичної ілюстрації. Тему кріпимо на фон.
3. Далі в порядку черги, за годинниковою стрілкою, гравці пояснюють який малюнок із запропонованих, на їхню думку, відповідає темі і кріпить біля теми на фон. Вибір правильний - *винагорода (монетка)*, ні - *штраф*.
4. Після того як дібрали 6 малюнків, - завдання виконано, відправляємо у візок.
5. Кидаємо кубик поки не використаємо усі теми.

Результат:

Гра дала змогу виявити кмітливість дітей, викликала інтерес і сприяла виконанню ігрового, дидактичного завдання в повному обсязі.

Примітка: з моменту, коли в групі хоча б один раз діти пограли у гру, можна організувати куточок з обміну неактуальних речей між дітьми, по типу «буккросинг», використовуючи при цьому зароблені монетки.

НАОЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Фон

Комплект гри

Кубик з цифрами (цифри знімаються)

Тематичні ілюстрації: *Ресурси, Виробництво, Потреби, Заощадження, Банк, Супермаркет.*
На звороті ілюстрації пронумеровані

Ромчик-економчик

Призові монетки

ВАРІАНТИ ГРИ

Картку витягай - тему називай

Мета: закріпити в активному словнику дітей терміни «Виробництво», «Потреби», «Супермаркет», «Заощадження», «Ресурси», «Банк». Розвивати вміння швидко орієнтуватися по картці, розрізняти до якої теми її віднести.

Ігрове завдання: тягнути з колоди картку і правильно назвати тему яка їй відповідає.

Правила гри: ведучий перемішує картки (36 штук) кладе колоду малюнками донизу, учасники по черзі тягнуть верхню картку, дивляться малюнок і називають тему до якої він відповідає. Якщо відповідь правильна учасник кладе картку на тему, отримує монетку, у разі невірної відповіді учасник бере картку собі. В кінці гри, коли колода закінчилась, рахуємо в кого більше монеток, той і переміг.

ЛІЧИЛКИ

*Ромчик стежкою ішов, Ромчик кубика знайшов.
Став його він розглядати: «І куди його кидати?»
1, 2, 3, 4, 5 - починаємо ми грати.
А хто кубика кидає, той і першим починає.
Яку цифру будеш мати, таку картинку обирати.*

Бігли коні під мостами
З золотими копитами.
Дзень, брязь - вийшов князь!
Тут циганка ворожила,
Шматок сала положила.
Ось воно є - щастя твоє!

Поколело, покотило,
по дорозі волочило.
Сонце, місяць і зірки -
на кілочку вийдеш ти!

Їхав лис через ліс,
поламав сто коліс,

Треба стати, погадати,
скільки йому грошей дати.

Біля двору - дві Федори,
біля ґанку - дві Тетянки,
а на лузі - дві Ганнусі,
біля річки - дві Марічки.
Ой, дівчаток тих багато.
Порахуйте їх, малята.

Ходить бусол по болоту
просить хлопців на роботу.

Хлопці кажуть:

- Не піду!

Бусол каже:

- Заплачу.

КАЗКИ ПРО РОМЧИКА-ЕКОНОМЧИКА

Хто такий Ромчик?

Ромчик - це маленький русявий хлопчик з блакитними очима, який регулярно відвідує дитячий садок. Живе Ромчик у будинку, неподалік нашого міста, має сестричку, яка ходить в 5-ий клас, вони багато часу проводять разом і майже ніколи не сваряться. Його батьки дуже зайняті люди, адже працюють на великій власній фермі. Але робота не заважає їм приділяти увагу дітям.

Щоранку сім'я на свіжому повітрі робить зарядку, потім разом снідають і йдуть по справах. Ввечері, коли повертаються, то обговорюють як в кого пройшов день, які були успіхи та невдачі і планують наступний день. У вільний час тато виготовляє глиняний посуд, а Ромчик любить спостерігати і трішечки допомагає, мріє стати гончарем. Сестричка захоплюється малюванням. Мати здебільшого готує для сім'ї і підтримує будинок у порядку, їй це до снаги. І на телевізор і гаджети ніхто не має часу, усі зайняті улюбленою справою.

Ще, з самого малку батьки Ромчика привчають працювати: прибирати у своїй кімнаті, допомагати по господарству, доглядати за домашніми улюбленцями, поратися в городі; привчають заощаджувати: не ламати іграшки, не псувати одяг, не вмикати світло без потреби, раціонально використовувати воду, споживати продукти власного виробництва, зі

свого городу, більше ходити пішки.

Ромчик росте дбайливим, доброзичливим хлопчиком і має багато друзів.

Завдання

1. Придумай, як звати сестричку Ромчика?
2. Скільки яких тварин було на фермі у батьків?
3. Намалюй будинок Ромчика
4. Уяви, яку картину малювала сестричка
5. Які страви готує мати?
6. Яких домашніх улюбленців має Ромчик?

Як Ромчик познайомився з дівчинкою

Одного теплого весняного дня Ромчик грався біля будинку у пісочниці і почув чийсь плач. Він зазирнув за ворота, а там, у траві сиділа дівчинка, вигляд у неї був неохайний та засмучений. Ромчик підійшов до неї та запитав чому вона тут сидить і плаче. Дівчинка розповіла, що не побачила як відійшла від мами, зацікавилась оточуючим світом, йшла, деревце за деревце, гойдалка за гойдалкою та й заблукала. Ромчик миттю приніс їй свою улюблену іграшку, але та іграшка дівчинку зовсім не розвеселила. І тоді він запитав: «Чого ти зараз хочеш найбільше?», на що дівчинка відповіла : «Дуже сильно хочу до мами, до тата, хочу у свою теплу кімнату до улюблених іграшок, хочу їсти, чистий одяг, хочу щоб мама полікувала подряпане колінце... А ще, я втомилася і хочу поспати на своїй м'якій подушечці». Ромчик побіг до мами і розповів про дівчинку. Батьки зателефонували до поліції, повідомили, що знайшли дівчинку, і мама дівчинки швидко знайшлася, прибігла, обійняла свою донечку. Дівчинка нарешті посміхнулася, заспокоїлася і пообіцяла, що буде уважною і обережною.

Ромчик пішов у свою кімнату і дивився у віконце. Побачив, яка радісна йшла дівчинка з мамою за ручку! Тоді він сів і задумався, що ж найнеобхідніше у житті ? І зробив для себе висновок. Найнеобхідніше для кожної людини, дорослої і дитини це – сім'я, рідні люди поруч; смачна та поживна їжа; затишне житло; відпочинок та розваги; освіта та якісна медицина.

Наступного дня дівчинка вже з батьками прийшла до Ромчика в гості з гостинцями, дякували за допомогу. Так вони стали друзями.

Завдання

1. Намалюй засмучену дівчинку
2. Подумай, що для тебе найнеобхідніше у житті?
3. Придумай дівчинці ім'я
4. Пригадай номер телефону до поліції

Пригоди маленької Гривні

Жила-була гарненька маленька Гривня. Проста, привітна з великими сірими очима та довгими косами, уквітчаними пшеничними колосками. Часто вона ходила в гості до своїх старших друзів поважного вигляду. Там вона чула цікаві історії про великий сучасний дім чи палац, про створення нових колекцій та відомих модельєрів.

Гривенька тихо сиділа з широко розплющеними очима і уважно слухала всі розповіді. Вона уявляла себе на місці модельєрів, та як приміряла красиві сукні і різні прикраси. Їй дуже захотілося побачити все це на власні очі.

Одного разу вирішила Гривня відправитися до великого і гарного палацу. Довго вона йшла аж до нового року. Багато чого почула і побачила на своєму часу. Нарешті Гривня прийшла до того бажаного палацу. Її серденько дуже сильно забилося від побаченого. Палац був великим з високими та гарно прикрашеними стінами. Підлога була такою блискучою, що Гривенька побачила в ній своє відображення. Воно було блідим та наляканим. І їй тут стало дуже страшно. Але вона справилася зі своїм страхом і пішла далі. Перед очима дівчинки постала красива картина. Вона побачила багато вродливих панянок у гарних сукнях. Поруч них стояли кавалери в красивих костюмах. Вони між собою тихо перемовлялись, не звертаючи увагу на маленьку Гривеньку. Їй стало самотньо і так захотілося мати друзів. Вона замружила оченята і прошепотіла: «Я так хочу, щоб у мене було теж багато друзів, схожих на мене...» і заплакала.

Раптом почувся тихий і лагідний голос: «Не плач, маленька. Розплющ оченята». Почувши таке, вона завмерла, але цікавість перемогла і монетка побачила багато таких же, як і вона гривеньок. Деякі з них навіть менші за неї, але такі гарні, срібні та милі. А одна, сама найбільша з них, сказала: «Здійснилось твоє бажання. Ми – твої нові друзі». Так і з'явилися на світ нові монети номіналом 1 і 2 гривні.

ЕКОНОМІЧНИЙ СЛОВНИЧОК

Аванс – частина грошей (або продуктів, яка дається наперед у рахунок майбутньої платні за роботу, товар і т.ін.)

Акція – документ, у якому записано, що людина внесла гроші у виробництво і має право на одержання додаткових грошей від проданого підприємством товару.

Асортимент – різних видів продукції на підприємстві продукції, товарів (на складі, в магазині) або пропонованих послуг.

Аукціон – продаж шляхом змагання: покупцем стає той, хто за той чи інший заплатить більше грошей.

Бартер – прямий обмін товарів і послуг на інші без використання грошей.

Бережливість – моральна якість, що характеризує дбайливе ставлення до матеріальних цінностей.

Бізнес – комерційна, біржова або підприємницька діяльність, яка дає прибуток.

Бюджет родинний – розподіл грошей, які заробили члени родини, на оплату продуктів харчування, споживання електроенергії та інших комунальних послуг, одягу, з відпочинку тощо.

Валюта – грошова одиниця будь-якої країни.

Витрати – гроші, які необхідно витратити на придбання потрібних товарів.

Гроші – універсальний і зручний засіб обміну. (товар – гроші – товар).

Дефіцит – нестача, брак чого-небудь.

Доходи – гроші, які отримала сім'я або окрема людина.

Заробітна плата – гроші, які людина отримує за виконану роботу.

Кредит – гроші позичені у якоїсь людини чи банку, які треба повернути у визначений час.

Менеджер – той, хто управляє, керує працівниками.

Оптова торгівля – купівля та продаж засобів виробництва та продуктів споживання великими партіями з метою їх подальшого використання у виробничому процесі або для продажу.

Оренда – людина або підприємство домовляється з власником землі, крамниці, комори тощо про їх використання у власних потребах, за що сплачує певну суму грошей на певний термін.

Покупець – людина, який купує товар.

Прибуток – додаткові гроші, які отримує людина або підприємство від продажу свого товару.

Реклама – повідомлення та відомості про товар, його якість, можливість придбання.

Розпродаж – товарами сезонного попиту за зниженими цінами.

Споживання – використання чого-небудь для задоволення потреб.

Товар – продукт праці, вироблений для продажу.

Фірма – організація, підприємство, які самостійно здійснюють виробництво або надають різні послуги. Фірми бувають торговельні, виробничі, юридичні, туристичні, рекламні тощо.

Ціна – грошове вираження вартості товарів або послуги.

Штраф – сплачування особою певної суми грошей за те, що ця особа порушила правила поведінки, торгівлі, дорожнього руху тощо.

ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ

Без грошей, як без рук

Бережливість — краще прибутку

Гроші май, та про чорний деньок дбай

Гроші рахувати, треба розум мати

Запас біди не чинить

Запасливий горя не терпить

Звикай до господарства змолоду, то не будеш знати на старість голоду

Копійка гривню береже

Корова в дворі - харч на столі

Люди раді літу, а бджоли - цвіту

На городі всього сади; прийде зима — не знатимеш біди

Одежу бережи для холоду, а гроші — для голоду

Сади дерево змолоду - на старість як знахідка

ПОРАДИ БАТЬКАМ, ЯКІ ПРАГНУТЬ ВИХОВАТИ СОЦІАЛЬНО-АДАПТОВАНИХ ДО СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВ ДІТЕЙ

Розповідайте дітям про свою роботу.

Діти не зможуть усвідомити зв'язок між працею і грошима, якщо не будуть знати, ким працюють їхні батьки, як заробляють засоби для існування. Робота повинна не тільки подобатися, вона повинна «годувати».

Не приховуйте від дітей своє матеріальне становище.

Дитині немає необхідності вникати у всі нонсенси сімейного бюджету, але вона повинна знати про матеріальне становище сім'ї; дитині потрібно пояснити, куди йдуть гроші, навчіть її порівнювати бажання з можливостями, миритися з деякими обмеженнями.

Не привчайте дітей до надмірностей.

Коли дитина мало не щодня отримує від Вас подарунки і ні в чому не знає відмови, вона дуже швидко звикає до цього, її запити зростають. Подумайте про майбутнє. Навчіть малюка обмежувати себе.

Формуйте у дітей розумні потреби.

Слухаючи дитячі «Я хочу!», частіше запитуйте: «А навіщо тобі це?». Діти повинні прагнути задовольнити свої потреби, в тому числі і матеріальні, (наприклад, покупки); разом з тим їм навіть корисно засмучуватися через неможливість здійснити своє бажання. Отримуючи все на першу вимогу, вони можуть перейти межу розумного.

Вчіть дітей ощадливості.

Не залишайте без уваги зіпсовані предмети, зламані іграшки, розірвані книги. Покажіть дитині, як їх можна полагодити. Якщо малюк буде бачити вашу турботу про продовження терміну служби оточуючих його предметів, він навчиться берегти не тільки свої, але і чужі речі. Ваша байдужість призведе до зворотнього результату.

Допоможіть дітям усвідомити вартість речей.

З раннього віку діти повинні усвідомлювати вартість речей, якими користуються: іграшки, книги, одяг і т. д. Малюки не повинні звикати до того, що все, що ламається, автоматично

замінюється новим. В кожній речі дитина повинна бачити цінність, яку хтось створив своєю працею, а батьки підкріпили її своєю роботою, тобто купили на зароблені гроші.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні проблеми дошкільної освіти: теорія і практика / Під загальною редакцією доктора педагогічних наук, професора С.О.Нікітчиної. - К.: Видавничий Дім "Слово", 2014. - 368 С.
2. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А. М. Богущ, - К.: Видавництво, 2012. - 26 с.
3. Освітня програма для дітей від двох до семи років «Дитина»: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. - 304с.
4. <http://abetka.ukrlife.org/lichilki.html>
5. <https://traditions.in.ua/>
6. http://dnz100.edu.kh.ua/navchannya_ta_vihovannya_doshkilnyat/ekonomichne_vihovannya_do_shkilnikiv/doshkilnyata_ta_ekonomika/